

Maryla Bieniek-Majka

Struktura pomocy finansowej skierowanej do grup producentów owoców i warzyw w Polsce

Roczniki Ekonomiczne Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy 9, 223-233

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MARYLA BIENIEK-MAJKA

STRUKTURA POMOCY FINANSOWEJ SKIEROWANEJ DO GRUP PRODUCENTÓW OWOCÓW I WARZYW W POLSCE

Streszczenie: Na dzień 31. grudnia 2015 roku istniało 109 wstępnie uznanych grup i 196 uznanych organizacji producentów owoców i warzyw, którym wypłacono łącznie 7 553 585,4 tys. zł.¹. Możliwość uzyskania wsparcia finansowego stała się motywacją do nasilenia procesów integracyjnych wśród producentów owoców i warzyw oraz katalizatorem inwestycji. Celem artykułu jest wskazanie siły związku pomiędzy ilością funkcjonujących grup i organizacji producentów owoców i warzyw, a wielkością zaabsorbowanych środków finansowych z programu wsparcia na terenie danych województw oraz określenie kierunku przeznaczenia otrzymanego wsparcia przez beneficjentów. Na podstawie danych udostępnionych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa dotyczących wielkość wsparcia oraz kierunków jego przeznaczenia z podziałem na status grupy i województwa do 2014 roku określono, że istnieje bardzo silna korelacja pomiędzy ilością wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw, a wielkością pozyskanych funduszy. Tylko nieliczne organizacje producentów owoców i warzyw korzystają z pomocy dofinansowania programów operacyjnych. Na podstawie specyfikacji inwestycji poczynionych przez grupy producentów owoców i warzyw można niemal odtworzyć proces produkcji i logistyki. Przeznaczenie środków wskazuje, że zapotrzebowanie producentów owoców i warzyw występowało na wszystkich obszarach procesu produkcji począwszy od zbierania, poprzez przechowywanie, sortowanie, pakowanie i transport.

Słowa kluczowe: wsparcie finansowe, integracja, grupy producentów owoców i warzyw.

1. WSTĘP

Głównym celem wsparcia dla sektora owoców i warzyw było wyrównanie szans konkurencyjnych dla nowoprzyjętych krajów w struktury Unii Europejskiej, wynikające z konieczności dostosowania się rolników do zasad Wspólnej Polityki

¹ www.arimr.gov.pl, [25.01.2016].

Rolnej i dostosowania wielkości i struktury agrarnej ich gospodarstw². Przekazanie środków finansowych dla grup producentów owoców i warzyw było głównym motywatorem procesów integracji wśród producentów owoców i warzyw. Na dzień 31.12. 2015 roku istniało 109 wstępnie uznanych grup i 196 uznanych organizacji producentów owoców i warzyw, którym wypłacono łącznie 7 553 585,4 tys. zł. Na dofinansowanie funduszu operacyjnego dla uznanych organizacji – 23 017,5 tys. zł oraz 7 530 567,9 tys. zł (w tym 332 229,4 tys. zł na pokrycie kosztów związanych z utworzeniem grupy producentów i prowadzeniem działalności administracyjnej oraz 7 198 338,5 tys. zł na pokrycie części kwalifikowanych kosztów inwestycji ujętych w zatwierdzonym planie dochodzenia do uznania)³. Takie wsparcie finansowe stało się swoistym katalizatorem inwestycji w sektorze. Tym bardziej, że otrzymane przez grupę środki w ramach pomocy finansowej stanowią dochód wolny od podatku. Jednocześnie koszty sfinansowane w części z tej pomocy, jak również odpisy amortyzacyjne od środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych w części sfinansowanej z pomocy finansowej nie stanowią kosztów uzyskania przychodów⁴.

2. MATERIAŁ I METODYKA BADAŃ

Na podstawie obowiązujących aktów prawnych zaprezentowano zasady i podstawy prawne udzielania pomocy finansowej grupom producentów owoców i warzyw, które było administrowane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Wykorzystując dane opublikowane oraz nieopublikowane otrzymane od Agencji zaprezentowano, w podziale na województwa, wielkość wsparcia zarówno dla wstępnie uznanych grup jak i organizacji producentów owoców i warzyw na przestrzeni ostatniej dekady. Określono korelację pomiędzy ilością grup i organizacji producentów, a wielkością zaabsorbowanej pomocy finansowej. Na podstawie danych dotyczących zrealizowanych inwestycji przez wstępnie uznane grupy producentów owoców i warzyw określono kierunki przeznaczenia wsparcia finansowego.

3. WYNIKI BADAŃ

W Polsce grupy producentów owoców i warzyw działają na mocy ustawy z dnia 19 grudnia 2003 roku o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu oraz rynku suszu paszowego (Dz. U. z 2003 r. Nr 223, poz. 221

² M. Domagalska-Grędys, *Rozwój gospodarstw rolnych poprzez działania grupowe producentów*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rolniczego im H. Kołłątaja w Krakowie” 2012, Zeszyt 363, s. 13.

³ www.arimr.gov.pl, [25.01.2016].

⁴ K. Żuk, *Ujęcie księgowo pomocy finansowej uzyskiwanej przez wstępnie uznane grupy producentów owoców i warzyw*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2013, nr 313, s. 199–212.

z późniejszymi zmianami), która mówi o zasadach i warunkach organizowania się rolników w grupy wstępnie uznane oraz grupy uznane producentów owoców i warzyw, które chcą korzystać z pomocy finansowej budżetu Unii Europejskiej, oraz Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 maja 2004 roku, w sprawie warunków wstępnego uznania grup producentów owoców i warzyw, uznawania organizacji producentów owoców i warzyw oraz warunków i wymagań, jakie powinny spełniać plany dochodzenia do uznania (Dz. U. z 2004 r. Nr 132, poz. 1420 ze zmianami). Zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE) nr 2200/96 z dnia 28 października 1996 roku w sprawie wspólnej organizacji rynku owoców i warzyw, grupy producentów wstępnie uznane lub uznane w następujących kategoriach produktów: owoce i warzywa, owoce, warzywa, produkty przeznaczone do przetwórstwa, owoce cytrusowe, orzechy i grzyby. Od 1 stycznia 2008 roku regulowały to przepisy Rozporządzenia Rady (WE) Nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 roku ustanawiającego wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych (rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku), przepisy Rozporządzenia Komisji (WE) Nr 1580/2007 z dnia 21 grudnia 2007 r. ustanawiającego przepisy wykonawcze do rozporządzeń Rady (WE) nr 2200/96, (WE) nr 2201/96 i (WE) nr 1182/2007 w sektorze owoców i warzyw, a także Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 16 grudnia 2008 roku w sprawie warunków wstępnego uznawania grup producentów owoców i warzyw, uznawania organizacji producentów owoców i warzyw oraz warunków i wymagań, jakie powinny spełniać plany dochodzenia do uznania (Dz.U. 2009. Nr 5, poz. 27). Zgodnie z tym rozporządzeniem grupy producentów wstępnie uznane lub uznane organizacje mogą być tworzone w następujących kategoriach produktów: owoce, warzywa, owoce oraz warzywa, zioła kulinarne, grzyby, inne⁵. Rozporządzenie to było najistotniejsze dla procesu integracji ponieważ określało między innymi zasady dofinansowania grup w zależności od statusu jaki posiada dana grupa. Wstępnie uznane grupy producentów owoców i warzyw na mocy tego rozporządzenia i zatwierdzonego planu dochodzenia do uznania mogły ubiegać się o środki na dofinansowanie kosztów założenia i kosztów administracyjnych oraz na pokrycie części kwalifikowalnych kosztów inwestycji ujętych w zatwierdzonym planie dochodzenia do uznania. Pomoc finansowa na pokrycie kosztów związanych z utworzeniem grupy producentów i prowadzeniem działalności administracyjnej wypłacana według stawki ryczałtowej na podstawie rocznej wartości produktów sprzedanych grupy, która wynosiła:

- w pierwszym, drugim, trzecim, czwartym i piątym roku realizacji planu dochodzenia do uznania, odpowiednio 10%, 10%, 8%, 6% i 4% wartości produktów sprzedanych nie przekraczającej 1.000.000 euro, lub
- w pierwszym, drugim, trzecim, czwartym i piątym roku realizacji planu dochodzenia do uznania, odpowiednio 5%, 5%, 4%, 3% i 2% wartości produktów sprzedanych przekraczającej 1.000.000 euro,

⁵ K. Krzyżanowska, *Stan zorganizowania rolników w grupy producentów owoców i warzyw w Polsce*, „Roczniki Naukowe SERiA” 2011, T. XIII Zeszyt 2, s. 256–261.

- górna wartość pomocy dla poszczególnych grup producentów nie mogła przekraczać 100 tys. euro za każdy rok w ciągu pięciu lat realizacji planu dochodzenia do uznania.

Pomoc finansowa na pokrycie części kwalifikowanych kosztów inwestycji ujętych w zatwierdzonym planie dochodzenia do uznania wynosiła 75% poniesionych kosztów inwestycji (50% kosztów inwestycji refundowanych było ze środków unijnych oraz 25% z budżetu krajowego), 25% kosztów inwestycji pokrywała grupa producentów. W celu uzyskania pomocy finansowej, organizacje producentów opracowują program operacyjny, którego działania zawierają się w obszarze: marketingu, poprawy jakości owoców i warzyw, planowania produkcji oraz ochrony środowiska. Dla sfinansowania realizacji działań zatwierdzonych w programie operacyjnym organizacja zobowiązana jest ustanowić fundusz operacyjny. Pomoc finansowa Unii Europejskiej polega na dofinansowaniu wydatków poniesionych z funduszu operacyjnego na realizację działań zatwierdzonych w programie operacyjnym. Pomoc finansowa na dofinansowanie funduszu operacyjnego podlega limitom. Podstawą określenia maksymalnej wysokości pomocy finansowej na dany rok realizacji programu operacyjnego jest wartość produktów sprzedanych, wytworzonych przez członków organizacji producentów w okresie referencyjnym. Wysokość pomocy finansowej na dofinansowanie funduszu operacyjnego organizacji producentów nie może przekroczyć:

- 60% wydatków poniesionych z funduszu operacyjnego na działania zatwierdzone w programie operacyjnym, w tym środki zapobiegania kryzysom i zarządzania w sytuacjach kryzysowych (za wyjątkiem nieprzeznaczenia owoców i warzyw do sprzedaży, będących przedmiotem bezpłatnej dystrybucji),
- 100% wydatków poniesionych na nieprzeznaczenie owoców i warzyw do sprzedaży, będących przedmiotem bezpłatnej dystrybucji (w tym koszty sortowania i pakowania oraz koszty transportu owoców i warzyw do ich odbiorców),
- 60% zryczałtowanej stawki z tytułu kosztów administracyjnych równej 2% kwoty funduszu operacyjnego.

Część funduszu operacyjnego, przeznaczona na pokrycie kosztów administracyjnych zarządzania funduszem operacyjnym i programem operacyjnym, stanowi 2% ryczałt z kwoty stanowiącej sumę wydatków na działania przewidziane w programie w ramach funduszu operacyjnego oraz nie może przekroczyć równowartości 180 000 EUR (w przypadku zrzeszeń organizacji producentów maksymalnie do 1 250 000 EUR). Na przedmiotowe 2% składa się 1,2% pomocy unijnej i 0,8% wkładu organizacji producentów. Kwota pomocy finansowej nie może przekroczyć 4,1% wartości produktów sprzedanych organizacji producentów z okresu referencyjnego. Jednakże, kwota pomocy finansowej może zostać zwiększona do 4,6% wartości produktów sprzedanych w okresie referencyjnym, o ile wielkość przekraczająca 4,1% wartości produktów wprowadzonych na rynek jest wykorzystywana wyłącznie w zakresie środków zapobiegania kryzysom i zarządzania w sytuacjach kryzysowych. Kwota pomocy finansowej nie może przekroczyć zatwierdzonej kwoty pomocy

na dany rok, z uwzględnieniem wprowadzonych zmian programu operacyjnego i wysokości funduszu operacyjnego na bieżący rok jego realizacji⁶. Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworzonych owoców i warzyw wprowadziło ograniczenie wykorzystania środków zakupionych z dofinansowaniem w stosunku do produktów zakupionych od nie-członków grupy. Oznacza to, że na przykład w przechowalni wybudowanej ze wsparciem funduszy nie można przechowywać produktów zakupionych od rolnika niezrzeszonego w danej grupie, czy przewieźć taki towar samochodem zakupionym z dofinansowaniem. Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 302/2012 z dnia 4 kwietnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 543/2011 ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworzonych owoców i warzyw ograniczyło kwotę dofinansowania o jaką mogą ubiegać się grupy producentów owoców i warzyw do 10 mln euro rocznie. Analogicznie do zmian legislacyjnych zmieniała się wielkość absorpcji środków z programu wsparcia. Jak wynika z tabeli 1. zainteresowanie na przestrzeni lat 2005–2012 rosło bardzo dynamicznie. Po tym okresie zauważamy spadek wielkości wsparcia finansowego, który jednakże nie wynikał z nasycenia producentów owoców i warzyw, a właśnie zmian legislacyjnych⁷. O atrakcyjności programu i potrzebie doinwestowania sektora świadczy fakt, że polscy, zintegrowani producenci do 2012 roku zaabsorbowali ok. 90% przeznaczonych środków finansowych na ten cel⁸. Jak można zauważyć, pomimo wprowadzenia limitu, do Polski w dalszym ciągu płynie strumień finansowy, mniejszy z roku na rok, ale dający możliwość dokończenia rozpoczętych inwestycji.

Tabela 1. Płatności dla wstępnie uznanych grup i organizacji producentów owoców i warzyw w latach 2005–2014

Rok	płatności dla WUG	płatności dla OP	razem	dynamika płatności ogółem r/r w %
2005	1 703 234,04	467 845,30	2 171 079,34	
2006	7 430 230,35	855 494,66	8 285 725,01	382
2007	28 200 514,44	1 107 319,86	29 307 834,30	354
2008	76 543 846,51	1 271 250,30	77 815 096,81	266
2009	317 096 372,99	1 324 155,51	318 420 528,50	409
2010	668 932 393,71	1 169 909,78	670 102 303,49	210
2011	1 095 388 425,55	995 507,03	1 096 383 932,58	164
2012	1 731 201 325,63	2 608 138,87	1 733 809 464,50	158

⁶ www.arimr.gov.pl

⁷ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) Nr 302/2012 z dnia 4 kwietnia 2012 r. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 99/21 5 04 2012.

⁸ www.portalspozywczy.pl, [22.02.2014].

c.d. Tabela 1.

Rok	płatności dla WUG	płatności dla OP	razem	dynamika płatności ogółem r/r w %
2013	1 791 213 123,17	3 485 117,64	1 794 698 240,81	104
2014	1 096 282 852,22	3 679 229,58	1 099 962 081,80	61
2015	716 575 581,39	6 053 531,47	722 629 112,86	66
Razem	7 530 567 900,00	23 017 500,00	7 553 585 400,00	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych z ARiMR.

Zainteresowane programem wsparcia były przede wszystkim wstępnie uznane grupy producentów owoców i warzyw, bo to do nich właśnie skierowany był program możliwości dofinansowania inwestycji. Absorbacja środków w danych województwach bardzo silnie zależała od ilości powstałych grup producentów owoców i warzyw na ich terenie (korelacja Pearsona 0,97). Liderami w pozyskiwaniu środków były wstępnie uznane grupy z województwa mazowieckiego, kujawsko-pomorskiego, czy wielkopolskiego (tabela 2.).

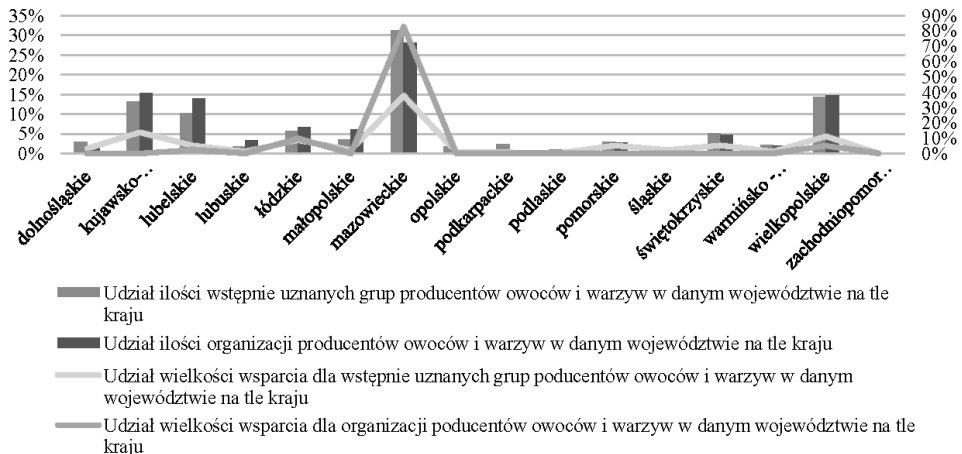
Tabela 2. Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw w podziale na województwa (w zł), według stanu na dzień 31.12.2014 r.

Województwo	Suma płatności w latach 2005–2014 w zł	Struktura wielkości pomocy wypłaconej w danym województwie
Dolnośląskie	219 419 664,00	3%
Kujawsko-Pomorskie	942 500 504,71	14%
Lubelskie	357 873 873,04	5%
Lubuskie	92 833 626,11	1%
Łódzkie	590 176 826,07	9%
Małopolskie	164 578 513,05	2%
Mazowieckie	2 563 104 836,02	38%
Opolskie	64 991 261,60	1%
Podkarpackie	49 823 343,47	1%
Podlaskie	33 488 911,25	0%
Pomorskie	353 762 052,36	5%
Śląskie	158 081 253,35	2%
Świętokrzyskie	360 951 295,72	5%
Warmińsko-Mazurskie	90 311 691,90	1%
Wielkopolskie	763 941 712,89	11%
Zachodniopomorskie	8 152 953,07	0%
RAZEM	6 813 992 318,61	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Zainteresowanie środkami na dofinansowanie programów operacyjnych dla uznanych organizacji producentów owoców i warzyw zaczęło wzrastać po 2012 roku. Było to spowodowane wzrastającą liczbą uznanych organizacji⁹ uprawnionych do ubiegania się o te środki. Niestety zainteresowanie tą formą pomocy jest mniejsze i nieskorelowane z ilością organizacji na terenie danego województwa. (rys. 1.).

Rys 1. Udział ilości i wielkości wsparcia finansowego dla grup i organizacji producentów owoców i warzyw według województw. Stan na 31 12 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji.

Dla przykładu w województwie kujawsko-pomorskim istnieje 26 uznanych organizacji, które nie wystąpiły o dofinansowanie programu operacyjnego, natomiast w województwie łódzkim 13 organizacji, pozyskało wsparcie w wysokości 1 689 989,18 zł., co stanowi 10% wszystkich środków przekazanych na ten cel. Świadczyć to może o tym, że organizacje te są większe i dojrzsze w funkcjonowaniu na rynku i w realizowaniu programów operacyjnych. Niewątpliwie liderem w pozyskiwaniu środków wspierających realizację programów operacyjnych są organizacje producentów owoców i warzyw zlokalizowane w województwie mazowieckim (tabela 3).

W celu uzyskania statusu uznanej organizacji producentów owoców i warzyw należało w ciągu maksymalnie 5 lat dostosować swój potencjał, także technologiczny. Ułatwieniem osiągnięcia powyższego celu jest program wsparcia inwestycyjnego dla grup producentów owoców i warzyw, które dopiero zaczynały funkcjonować. Środki finansowe zaabsorbowane przez polskie wstępnie uznane grupy producen-

⁹ Wstępnie uznane grupy producentów owoców i warzyw mogły realizować plan dochodzenia do uznania maksymalnie przez 5 lat. Po tym okresie, spełniając wszystkie warunki, uzyskiwały status uznanej organizacji producentów owoców i warzyw. Pierwsze grupy, które powstawały na początku programu zaczęły być uznanymi organizacjami po 2010 roku.

Tabela 3. Pomoc finansowa dla uznanych organizacji grup producentów owoców i warzyw w podziale na województwa według stanu na dzień 31.12.2014 r.

Województwo	Suma płatności w latach 2005–2014 w zł	Struktura wielkości pomocy wypłaconej w danym województwie
Dolnośląskie	0,00	0%
Kujawsko-Pomorskie	0,00	0%
Lubelskie	402 603,53	2%
Lubuskie	0,00	0%
Łódzkie	1 689 989,18	10%
Małopolskie	0,00	0%
Mazowieckie	14 011 185,61	83%
Opolskie	0,00	0%
Podkarpackie	0,00	0%
Podlaskie	0,00	0%
Pomorskie	0,00	0%
Śląskie	0,00	0%
Świętokrzyskie	0,00	0%
Warmińsko-Mazurskie	0,00	0%
Wielkopolskie	860 190,21	5%
Zachodniopomorskie	0,00	0%
RAZEM	16 963 968,53	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

tów owoców i warzyw w badanym okresie przeznaczone zostały na zakup przede wszystkim:

- Urządzenia do zbioru – 27,3%
- Wyposażenie chłodni – 13,52%
- Urządzenia linii technologicznej – 8,57%
- Wózek widłowy – 8,47%
- Linia (posiadająca wiele metryk-metryki zostały osobno zarejestrowane: do sortowania, pakowania itp..) – 5,03%
- Urządzenia do schładzania – 4,39%
- Skrzyniopalety – 4,35%
- Wózek paletowy – 3,92%
- Samochód ciężarowy (chłodnia) – 3,22%
- Waga – 2,58%
- Urządzenie do pakowania – 2,56%
- Urządzenie do sortowania – 2,41%
- Urządzenie do załadunku – 1,92%
- Wyposażenie przechowalni – 1,90%

Pozostałe inwestycje np. tj. urządzenia do mycia, urządzenia do rozładunku, przyczepy, naczepy (chłodnie), taśmociągi, wyposażenie sortowni/pakowni, czy higieniczno-sanitarne, urządzenia do obcinania, suszenia, drylowania, zakup palet miały udział mniejszy niż 1,5% wszystkich inwestycji. Na podstawie specyfikacji inwestycji poczynionych przez grupy producentów owoców i warzyw możemy odtworzyć proces produkcji i logistyki. Przeznaczenie środków wskazuje, że zapotrzebowanie producentów owoców i warzyw występowało na wszystkich obszarach procesu produkcji. Na podstawie powyższych danych możemy zauważyć, że inwestycje w urządzenia do zbioru cieszyły się w Polsce największym zainteresowaniem. Nowoczesne urządzenia niewątpliwie zwiększają efektywność ułatwiając proces zbierania plonów. Kolejny rodzaj inwestycji, który był często przez zintegrowanych producentów realizowany, to zakup wyposażenia chłodni. Zwracając uwagę na możliwość zwiększenia wielkości zbioru naturalna wydaje się konieczność pozyskania możliwości przechowywania zbiorów w odpowiednich warunkach, jakie dają magazyny chłodnicze. Pozostałe kierunki inwestycji to unowocześnienie procesu produkcji. Większe rozdrobnienie kierunków inwestycji wynika z różnego zapotrzebowania wynikającego ze specyfiki różnych grup np. urządzenia do suszenia, czy drylowania. Jednakże inwestycjami dominującymi na poziomie produkcji to urządzenia do sortowania, pakowania, załadunku. Po zakupie urządzeń do zbierania, urządzeń chłodniczych do lepszego magazynowania, linii technologicznych umożliwiających odpowiednie sortowanie i pakowanie towarów znajdują się inwestycje w środki transportu począwszy od wózków widłowych pozwalających przemieszczać towar wewnątrz zakładu, po samochody ciężarowe z naczepami chłodniczymi pozwalające dostarczać towar do klientów zewnętrznych. Inwestycje poczynione przez zintegrowanych producentów umożliwiły rozwój infrastruktury logistycznej, dostosowania ilości i jakości produkcji do potrzeb rynku, co predysponuje do pozyskiwania możliwości dostarczania poprzez nowe kanały dystrybucji, a to wszystko ma wpływ na budowę przewagi konkurencyjnej¹⁰. Można więc stwierdzić, że inwestycje mają charakter typowo produkcyjny i mają na celu zwiększyć korzyści poprzez intensyfikację produkcji. Badania B. Czyżewskiego potwierdzają że w gospodarstwach specjalizujących się w uprawach ogrodniczych korzyści osiągają ci, którzy metodami kapitałochłonnymi intensyfikują produkcję¹¹. Tempo i zakres wdrażanych modernizacji decydują i będą decydować w przyszłości o pozycji konkurencyjnej producentów¹².

¹⁰ B. Klepacki, J. Krajewski, *Wykorzystanie środków pomocowych Unii Europejskiej w rozwoju infrastruktury logistycznej grup producenckich w ogrodnictwie*, „RN SERiA” 2015, T.XVII Z 5, s. 136–140.

¹¹ B. Czyżewski, *Renty ekonomiczne w gospodarce żywnościowej w Polsce*, PWE, Warszawa 2013, s. 249.

¹² D. Kusz, *Znaczenie funduszy strukturalnych UE w finansowaniu gospodarstw rolnych w Polsce w latach 2007–2011*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy” 2012, nr 29, s. 78.

4. PODSUMOWANIE

Możliwość uzyskania wsparcia finansowego stała się motywacją do nasilenia procesów integracyjnych wśród producentów owoców i warzyw oraz katalizatorem inwestycji, które przekraczają możliwości finansowe pojedynczych producentów¹³.

Istnieje bardzo silna korelacja pomiędzy wielkością absorbowanych środków z programu wsparcia, a ilością zawiązanych wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw zlokalizowanych na terenie danego województwa. W przypadku uznanych organizacji mamy do czynienia z sytuacją odwrotną. Z możliwości dofinansowania programów operacyjnych skorzystały tylko organizacje producentów z województwa mazowieckiego, łódzkiego i lubelskiego. Narzędzie to nie jest w pełni wykorzystane. Potwierdza to, że istnieje wiele trudności, z którymi musi się zmierzyć organizacja, aby móc z programu skorzystać, co czyni go mniej atrakcyjnym.

Liderami w absorpcji środków są grupy producentów owoców i warzyw zlokalizowane w województwie mazowieckim, kujawsko-pomorskim, wielkopolskim i łódzkim, a także lubelskim. To na tych terenach sektor owocowo-warzywny został najbardziej doinwestowany.

Potrzebę kompleksowego zmodernizowania i doinwestowania na każdym poziomie produkcji i logistyki owoców i warzyw potwierdza struktura zakupów jakie dokonali, z dofinansowaniem, zintegrowani producenci owoców i warzyw.

Procesy inwestycyjne mogą uruchomić w przyszłości efekty mnożnikowe u beneficjentów programów wsparcia¹⁴. Dofinansowanie tylko zintegrowanych producentów może nasilić proces polaryzacji w sektorze, co w konsekwencji może zmotywować indywidualnych producentów do przyłączenia się do doinwestowanych, istniejących grup i organizacji producentów owoców i warzyw.

BIBLIOGRAFIA

- Czyżewski B., *Renty ekonomiczne w gospodarce żywnościowej w Polsce*, PWE, Warszawa 2013.
- Domagalska-Grędys M., *Rozwój gospodarstw rolnych poprzez działania grupowe producentów*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rolniczego im H. Kołłątaja w Krakowie” 2012, Zeszyt 363.
- Grzelak A., *Ocena procesów inwestycyjnych w rolnictwie w Polsce w latach 2000–2011*, „Journal of Agribusiness and Rural Development” 2013, vol. 2(28).
- Klepacki B., Krajewski J., *Wykorzystanie środków pomocowych Unii Europejskiej w rozwoju infrastruktury logistycznej grup producenckich w ogrodnictwie*, „RN SE-RiA” 2015, T.XVII Z. 5.

¹³ M. Domagalska-Grędys, *Rozwój gospodarstw rolnych poprzez działania grupowe producentów*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rolniczego im H. Kołłątaja w Krakowie” 2012, Zeszyt 363, s. 66.

¹⁴ A. Grzelak, *Ocena procesów inwestycyjnych w rolnictwie w Polsce w latach 2000–2011*, „Journal of Agribusiness and Rural Development” 2013, vol. 2(28), s. 111–120.

- Krzyżanowska K., *Stan zorganizowania rolników w grupy producentów owoców i warzyw w Polsce*, „Roczniki Naukowe SERiA” 2011, T. XIII Zeszyt 2.
- Kusz D., *Znaczenie funduszy strukturalnych UE w finansowaniu gospodarstw rolnych w Polsce w latach 2007–2011*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy” 2012, nr 29.
- Żuk K., *Ujęcie księgowo pomocy finansowej uzyskiwanej przez wstępnie uznane grupy producentów owoców i warzyw*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2013, nr 313.
- www.arimr.gov.pl
- www.portalspozywczy.pl

STRUCTURE OF FINANCIAL SUPPORT TO FRUIT AND VEGETABLES PRODUCER GROUPS

Summary: On 31 December 2015 there were 109 preliminary recognition groups and 196 recognized organizations of fruit and vegetable producers and they were paid 7553585,4 thousand zlotys. The opportunity of financial support motivated fruit and vegetable producers to integrate and invest. This article is supposed to show the connection between the number of groups and organizations of fruit and vegetable producers and amount of money taken from support programs in the voivodships and allocation of the money. On the basis of data given by the Agency for Restructuring and Modernization of Agricultures, it is stated that there is a strong correlation between the numbers of preliminary recognized fruit and vegetable producer groups and the amount of gained money. Just a few recognized organizations of fruit and vegetable producers use financial help of operating programs. It is possible to show the production and logistics processes on the basis of investment specifications of fruit and vegetable producer groups. The financial help was needed on every stage of the production process (during pickig up, storing, sorting, packaging and transport).

Key words: financial support, integration, fruits and vegetables producer group.

*Mgr Maryla Bieniek-Majka
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy
ul. Toruńska 55-57
85-023 Bydgoszcz
maryl.b@wp.pl*